

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100581

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-09-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Інституту обдарованої дитини
НАПН України №28 від 16.11.2023

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Довга Марія Ігорівна

2. Mariia Dovha

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7440-8293

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освіта та розвиток обдарованої особистості

Дата захисту: 10-11-2023

Спеціальність за освітою: Середня освіта

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 6671

Повне найменування юридичної особи: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 35392834

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-д, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 35392834

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-д, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.27.09

Тема дисертації:

1. Розвиток компонентів креативності підлітків в умовах дистанційного навчання в системі МАН України - Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису
2. The development of the components of teenagers' creativity in the conditions of distance learning in the Junior Academy of Sciences of Ukraine system

Реферат:

1. У дисертації вперше емпірично доведена можливість успішного розвитку креативності підлітків в умовах дистанційного навчання та показано, що програма, спрямована на дослідження джерел ідей, але не фокусується на техніках дивергентного мислення може бути ефективним педагогічним засобом розвитку креативності; визначені умови ефективності дистанційного навчання у розвитку креативності, зокрема, доведена важливість залученості та вчительського фідбеку; досліджено уявлення педагогів про креативність та їх вплив на готовність вчителів до розвитку креативності в процесі шкільного навчання; розроблено програму онлайн-курсу, спрямованого на розвиток креативності підлітків через дослідження джерел креативних ідей, емпірично доведена його ефективність як для обдарованих учнів МАН, так і для учнів

загальноосвітніх шкіл. Актуальність досліджуваної проблеми зумовлюється двома причинами. По-перше, з огляду останні події в світі (пандемія, війна) постала проблема забезпечення безперервності навчального процесу в умовах ускладнення або неможливості відвідування навчальних закладів. Дистанційне навчання надає таку можливість, водночас, його планування вимагає принципово інших підходів, ніж у випадку традиційної освіти, а питання щодо його ефективності для розвитку м'яких навичок підлітків, зокрема, креативності, потребує дослідження. По-друге, в сучасному світі креативності надається велике значення, але часто висловлюється занепокоєння щодо неспроможності шкільної освіти створити сприятливі умови для розвитку креативності. Одним із способів вирішення проблеми є створення спеціалізованих курсів, спрямованих на розвиток креативності. Онлайн-формат таких курсів потенційно сприятиме збільшенню їх доступності, однак, ефективність такого підходу потребує вивчення. Найбільш сприятливим середовищем для впровадження новітніх освітніх підходів є Мала академія наук України. Наукова новизна одержаних результатів дослідження простежується в тому, що: а) На основі аналізу літератури розроблена структура творчого потенціалу особистості. б) емпірично досліджений потенціал дистанційного навчання для розвитку креативності підлітків; в) показано, що програма, яка спрямована на дослідження джерел креативних ідей, але не фокусується на техніках дивергентного мислення може бути ефективним педагогічним засобом розвитку креативності; вперше: п доведена можливість розвитку компонентів креативності підлітків в процесі авторського курсу в умовах дистанційного навчання; п показано, що розвиток дивергентного мислення може відбуватися в процесі курсу, програма якого спрямована на дослідження джерел ідей, але не фокусується безпосередньо на техніках дивергентного мислення. п продемонстровані відмінності у ефективності впровадження авторського курсу з розвитку креативності для учнів МАН та учнів загальноосвітніх шкіл; п досліджено уявлення українських педагогів про креативність, встановлена позитивна роль тренінгів у готовності педагогів до розвитку креативності, визначено уявлення, які перешкоджають вчителям ефективно розвивати креативність учнів; удосконалено: п знання про креативність, структуру творчого потенціалу та підходи до його розвитку; знання про умови ефективності дистанційного навчання; п методологію розвитку креативності в процесі онлайн навчання; поглиблено та уточнено: зміст понять «креативність», «творчий потенціал», «розвиток творчого потенціалу», «дистанційне навчання», «онлайн-навчання»; подальшого розвитку набуло: п дослідження розвитку творчого потенціалу підлітків; п дослідження педагогічних умов розвитку креативності підлітків; обґрунтування ролі проектів, впроваджених Національним центром «Мала академія наук України» у розвитку креативності обдарованих учнів; п вивчення потенціалу онлайн-освіти у розвитку креативності підлітків; п вивчення впливу залученості учнів на ефективність розвитку креативності в процесі онлайн-навчання. Розроблено та впроваджено програму онлайн-курсу, спрямованого на розвиток компонентів креативності підлітків з урахуванням вікових та індивідуально-психологічних особливостей. Цей онлайн-курс може стати допоміжним засобом у роботі педагогічних працівників школи та позашкільних навчальних закладів, батьків, а також потенційно може бути модифікований інших вікових груп, зокрема, для студентів педагогічних спеціальностей та програм підвищення кваліфікації педагогів. Практичне значення одержаних наукових результатів полягає у дослідженні уявлень педагогів, які впливають на їх готовність до розвитку креативності учнів, визначенні педагогічних засобів розвитку креативності підлітків в умовах дистанційного навчання та розробці програми, яка може допомогти педагогам у реалізації мети розвитку творчого потенціалу учнів.

2. In PhD thesis we have investigated the conditions for of distance learning effectiveness, and empirically proved that online learning setting allows to develop teenagers' creativity successfully. Additionally, we have explored teachers' beliefs on creativity and their influence on teachers' readiness to develop creativity at schools and showed that teachers' misconceptions on creativity might be an important obstacle to its development in students. We created online course aimed at creativity development through the exploration of sources for creative ideas and tested course effectiveness for teenagers The relevance of the investigated problem is due to following reasons. Firstly, distance education potentially allows to provide full-fledged education even without physical presence in school, however, there are some concerns about effectiveness of online learning for development of soft skills, including creativity. Secondly, despite great importance of creativity in the modern world, schools have

troubles with creativity development. One of the ways to solve the problem is to create specialized courses aimed at the development of creativity. Online format of such courses would potentially increase their accessibility; however, the effectiveness of such approach needs to be carefully studied. The Junior Academy of Sciences of Ukraine (JAS) provides favorable environment for testing of the latest educational approaches. During our research we obtained the following results: a) the new structure of individual creative potential based on the literature analysis was developed; b) the possibility of successful development of creativity for teenagers in distance learning setting was empirically proved; c) the program aimed at exploring the sources of creative ideas, but not focusing on divergent thinking techniques, can be an effective tool for the development of creativity. For the first time: □ It was proved that creativity of teenagers might be successfully developed during online learning; □ It is shown that the course, focused on exploring the sources of ideas is beneficial for divergent thinking development; □ It was shown that there are differences in online course for creativity development effectiveness for students of JAS and students of secondary school; □ Ukrainian teachers' beliefs on creativity were studied; the positive role of trainings for the teacher's readiness to develop creativity was established, the misconceptions that prevent teachers from effective creativity developing were determined. During our research we improved: □ knowledge on creativity, the structure of creative potential and approaches to its development; knowledge about the conditions for the effectiveness of distance learning; □ methodology of creativity development in the online learning setting. During our research we deepened and clarified: the content of concepts "creativity", "creative potential", "development of creative potential", "distance learning", "online learning"; The following problems received further development: □ development of the creative potential of teenagers; □ pedagogical environment for the creativity development of teenagers; role of projects implemented by the National Center "Junior Academy of Sciences of Ukraine" in the creativity development of gifted students; □ potential of online education in the development of creativity of teenagers; □ studying the influence of student's engagement on the effectiveness of creativity development in the process of online learning. We developed and implemented the program of the online course aimed at developing the components of creativity of teenagers that can become a supportive tool for teachers at schools and extracurricular educational institutions, parents, and can also potentially be modified for other age groups, in particular, for students of pedagogical specialties and teacher training programs. The practical significance of the obtained scientific results is the following: the study of teacher's beliefs on creativity and its effect on their readiness to develop students creativity is necessary for further planning of measures to improve creativity development at school; identification of pedagogical conditions of creativity development during online learning is beneficial for creating online creativity training courses and planning soft skills development in the conditions of online learning; developed program would help teachers in achieving the goal of developing the creative potential of students. These scientific results can be used in creativity trainings not only for gifted teenagers in extracurricular educational institutions, but also for pedagogical work in secondary education institutions. Further adaptation of the developed program will potentially allow it to be used for work with students of pedagogical universities and for teacher training programs.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Довга М.І. (2021) Відкритість досвіду як компонент креативного потенціалу. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2021. № 1 (80). С. 98-103.
- Довга М. І. (2020) Структура творчого потенціалу: пошук універсальних компонентів. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2020. – № 4 (79). С. 89-95.
- Довга М. І. (2023) Розробка та оцінка ефективності курсу з розвитку креативності в умовах дистанційного навчання. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2023. – № 1 (88). С. 58-66.

Наукова (науково-технічна) продукція: розроблено та впроваджено програму онлайн-курсу, спрямованого на розвиток компонентів креативності підлітків з урахуванням вікових та індивідуально-психологічних особливостей.

Соціально-економічна спрямованість: наукові результати можуть застосовуватися для вдосконалення процесу розвитку креативності не лише для обдарованих підлітків в позашкільних закладах освіти, але також і для педагогічної роботи в закладах середньої освіти. подальша адаптація розробленої програми потенційно дозволить використовувати її для роботи зі студентами педагогічних ВНЗ та для програм підвищення кваліфікації педагогів

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гальченко Максим Сергійович
2. Maksym S. Halchenko

Кваліфікація: д. філ. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8151-530X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 35392834

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-д, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванюк Ганна Іванівна

2. Ganna I. Ivaniuk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7758-5121

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 02136554

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кабанець Марина Миколаївна

2. Maryna Kabanets

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7961-8350

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний технічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02070856

Місцезнаходження: , 83000

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Аніщенко Наталія Вікторівна

2. Natalia V. Anischenko

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1854-452X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 35392834

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-д, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мелешко Віра Василівна

2. Vira Meleshko

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6224-5201

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 35392834

Місцезнаходження: вул. Січових Стрільців, буд. 52-д, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Волощук Іван Степанович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Волощук Іван Степанович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Слинькова Тетяна Василівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна